



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis

In Quatuor Partes Distributæ

In qua de Incarnatione Verbi & Mysteriis vitæ Christi, nec non de
Sacramentis in genere & singulis in specie succinctè & dilucidè tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1675

Qu. II. Qualiter integrè sit facienda quoad speciem & numerum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72963](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72963)

QUESTIO II.

Qualiter Integre sit facienda quoad speciem & numerum.

CONSTAT ex Trid. sess. 14. c. 5. & can. 7. Confessionem sacramentalem jure divino debere esse integram de omnibus peccatis mortalibus post Baptismum commissis. Certum tamen est hanc integritatem non debere esse materialem, quasi nimirum omnia omnino peccata a parte rei commissa debeant reipsa exprimi: sic enim difficillimum foret hujus Sacramenti remedium, & maximo periculo carendi effectum expositum: cum facile & frequenter contingat aliqua peccata non reduci in memoriam, etiam post diligens examen, immo interdum nunquam postea occurrant. Aliqua etiam interdum non nisi cum gravi incommodo confessioni extrinseco exprimi possunt, immo illicite aliquando exprimerentur. Denique interdum adest physica impotentia exprimendi sigillatim peccata, uti sepe contingit in moribundis.

Requiritur itaque & sufficit integritas formalis, quae consistit in eo, quod omnia ejusmodi peccata, cum circumstantiis necessario exprimendis in confessione dicantur, quorum poenitens post diligens examen recordatur; nisi ab aliquorum expressione justa causa excuset, de qua postea. Ita omnes Doctores, & frequenter inculcat Tridentinum supra. Idem consonum erat humanae fragilitati; ut proinde Tridentinum sup. e. cit. recte dicat: *Impium esse, Confessionem, quae hinc ratione fieri praecipitur, impossibilem dicere, aut carnificinam illam conscientiarum appellare. Et rationem subdit: Constat enim, nihil aliud in Ecclesia a poenitentibus exigi, quam ut postquam quisque diligenter se excusserit, & conscientia sua sciam omnes & latebras exploraverit, ea peccata confiteatur, quibus se ad Deum & Deum suum mortaliter offendisse meminerit.*

Unde si poenitentis aliquorum peccatorum obliviscatur, de quibus tamen saltem implicite doleat, simul accipit remissionem eorum per absolutionem, saltem indirecte, ut loquuntur: cum non peccatum mortale Deo non remittat sine altero. Ita omnes Doctores. Et colligitur ex Tridentino supra, ubi subdit: *Reliqua autem peccata, quae diligenter cogitantur, in universum eadem Confessione inclusa esse intelliguntur.* Quod etiam indicaverat in verbis praecedentibus. Nihilominus, juxta certam omnium Doctorum sententiam peccata oblita non remittuntur, nisi cum onere ea confitendi in prima confessione, qua memoriae occurrerint: cum sit obligatio juris divini, omnia & singula peccata, quae & quando memoriae occurrerint, in confessione exprimen-

di, & directam ab iis absolutionem obtinendi. Idemque habet indubitata praesentis. Praeterea alias idem esset de peccatis ex justa causa suppressis: adeoque moribundi, naufragi, in itinere conflictum &c. non obligarentur millia forte mortalia confiteri transacta necessitate. Item nec is, qui in necessitate confessus esset non habenti potestatem in reservata, teneretur haec postea legitimo judici confiteri. Quae sunt indubitatae falsae. Unde merito Alexander VII. sequentem articulum ad minus tamquam scandalosum condemnavit: *Peccata in Confessione omissa seu oblita, ob instans periculum vitae aut ob aliam causam, non tenemur in sequenti confessione exprimere.* Obligatio itaque est circa omnia aliquando confitenda, etsi velut suspendatur, quando vel non occurrunt memoriae, vel adest justa causa tacendi. Quod adeo verum est, ut quamvis poenitenti per certam revelationem constaret, mortalia antecedenter esse per contritionem perfectam a Deo remissa, equidem oporteat illa in prima confessione exprimere: cum non fuerint remissa sine voto faciendae de illis confessionis, ut docet Trident. sup. c. 4.

Haec tamen integritas solum requiritur circa peccata mortalia: sicut enim juxta Trident. sup. c. 5. non tenemur venialia confiteri absolute, ita nec integre. Unde voluntarie aliqua omittens non peccat, esto Confessarius cogitet plura non latere. Uti per se loquendo etiam non peccat, qui lapsus in mortalia confitetur eadem integre uni, postea venialia Confessario ordinario: hoc enim pendet a libertate poenitentis; etsi sit minus congruum. Nec per hoc committit proprie hypocrisim aut decipit positive Confessarium ordinarium, sed decipi permittit, consulens suae verecundiae & bonae apud illum existimationi. Melius tamen est, sincere totam conscientiam ordinario Confessario aperire: & peccarent, qui hac via declinarent scienter opportunum remedium reliquendi occasiones aut consuetudinem peccandi. Confessarii e contra non debent conscientias ordinario poenitentium coarctare, ne ad alium accedant: cum id sit contra libertatem confessionis, quae etiam hac occasione interdum praereverecundia sacrilege instituitur.

Requiritur autem integritas in confessione mortalium, non solum ex praecipito divino, sed etiam ad valorem Sacramenti, adeo ut qui scienter in confessione unicum mortale reticet, faciat confessionem sacrilegam & irritam. Tridentinum namque hanc integritatem probat ex ipsa Sacramenti institutione, pro quo Christus instituit confessionem mortalium explicitam & quidem integram, tamquam partem; adeoque qui talem non adhibet, deficit in parte ex institutione Christi ad Sacramentum requisita. Deinde confessio debet esse vera accusatio

16. Integritas praemissa non requiritur in confessione venialium.

Corollaria practica.

Integritas requiritur etiam ad valorem confessionis mortalium.

*Sic ut eidem
sacerdoti
omnia pri-
mo tempore
occurrentia
sine expo-
nenda.*

*Corollarium
practicum.*

*17.
An hoc Sa-
cramentum
defectu in-
tegritatis
possit inser-
vatum esse
validum &
informe.*

*Resp. Nega-
tivum.*

*18.
Diligens
examē qua-
liter præ-
mittendum.*

*Integritas
non requiritur*

ad veniam ordinata, qualis certè non est novi sacrilegii commissio, quæ in ejusmodi dimidiata confessione reperitur. Ita pro certo supponunt omnes Doctores. Et quidem indubitatum est, omnia peccata esse integrè exponenda eidem Sacerdoti: nam alioquin confessio uni facta, esset dimidiata, & non integra: qualem tamen requiri docet *Tridentinum*. Deinde taliter confitens scienter aliqua peccata retinet; de quo tamen *Tridentinum* supra dicit, Quod nihil divina bonitati per Sacerdotem remittendum proponat. Unde etiã omnes confessiones sublequentes sunt sacrilegæ & irritæ, atque adeo repetendæ, simul se accusando de sacrilegiis in toties confitendo, ac Eucharistiam recipiendo (si interea receperit) commissis. Quàmvis fieri posset, ut aliquæ confessiones intermediæ valerent, atque adeo non essent repetendæ, quas videlicet poenitens cum vero dolore instituisset, invincibiliter non recordatus prioris defectus, uti interdum fit.

Potes, an Sacramentum Poenitiæ possit defectu integritatis dari validum & informe? Nonnulli (& referuntur *Sotus, Cajetanus, Canus, Victoria, Henriquez, Nungus, Ledesma, Diana* apud *Aversa* q. 14. sect. 6.) putarunt confitentem sine sufficienti, cum aliqui tamen conscientia discussione, adeoque mortaliter in hoc peccantem, validè confiteri, quasi perfecta integritas cum prævia diligenti discussione requiratur quidem ex præcepto, non tamen ad valorem. Sed planè *Tridentinum* loquens de integritate, agit de illa, quæ præviam habet diligentem discussionem: ac æqualiter utramque requirit. Et certè commissio peccati tanti non est de aliis vera accusatio. Nec juvat, quod aliqui dicunt, sufficere, si de hac ipsa negligentia poenitens se accuset: quid enim juvat se accusare de defectu adhuc manente, & cum tali à Sacerdote sacrilegiam petere abolutionem. Ita *Aversa* & Doctores magis communiter, etiam ipse *Cajetanus* in *Summa*. Quàmvis frequenter possit contingere, ut reverà deficiens in debita diligentia, bonâ fide credat esse sufficientem, aut defectum ipsum non advertat, saltem in ipso actu confessionis; esto fortè peccasset in antecedenti præparatione: tunc enim, si non desit dolor, erit integra formaliter & valida confessio. Prout etiam valida est, si negligentia tantum sit levis vel venialiter culpabilis.

Porro ad integritatem confessionis moraliter est necessaria diligens discussio conscientia, ut per se patet, & supponit *Tridentinum* supra. Sufficit autem diligentia mediocris, quanta prudenti arbitrio videbitur, & in rebus gravibus à personis cordatis solet adhiberi: etiam si præsumeretur, quòd per diligentiam plus quàm mediocrem adhuc alia peccata in memoriam revocarentur. Unde etiam non tenetur poenitens confessionem anticipare, aut pecca-

cata in charta describere, etsi alioquin timeat, quod plura peccata obliviscatur: quia hæc diligentia est extraordinaria, quæ non cadit sub obligationem. Sufficit igitur, ut dum poenitentes volunt aut debent confiteri, præmittant moralè diligentiam in indagandis peccatis, majorem vel minorem pro ratione temporis lapsi ab ultima confessione, multitudinis peccatorum, & capacitatis ipsorum poenitentium, prout in singulis prudentia ipsa dictaverit.

Prætextu tamen defectus diligentia non sunt facile remittendi simplices & rudes, sed potiùs à Confessariis adjuvandi, dummodò aliquam saltem diligentiam, juxta suam capacitatem, præmiserint: nam sæpe ab illis non potest plus expectari, & quàmvis remittantur, æque imparati redibunt: quos ordinariè Confessarius mediocri labore meliùs juvabit, quàm ipsi se ipsos longo examine. Ac etiam si detegantur indigere confessione generali, aut multorum annorum, ob præcedentes confessiones irritas, meliùs plerumque possunt à Confessario stajim examinari & audiri, quàm si suæ indultriæ relinquuntur, ut experientia docet. Quæ etiam docet poenitentes jam divinà gratiâ excitatos, si dimittantur hoc prætextu, postmodum sæpe non reverti, non sine gravi animarum damno.

Uterius constat ex *Trident. sup. c. 5. de* bere peccata mortalia integrè exprimi non in genere dumtaxat, dicendo v. g. Peccavi mortaliter, Commisi peccatum carnis; sed potiùs in specie, dicendo v. g. Fornicatus sum. Alioquin enim Sacerdotes non possent debite hoc iudicium exercere, nequitatem in poenis injungendis servare. Idemque est de circumstantiis, quæ speciem peccati mutant; juxta *Trid. supra*, & *can. 7. nam* (ut ait Concilium) sine illis peccata ipsa neque integrè à poenitentibus exponuntur, neque iudicibus innotescunt. Et planè æqualiter confert ad iudicium species peccati, & malitia specialis orta ex circumstantia; quæ quidem malitia formaliter loquendo est etiam quædam peccati species, etsi combinata in uno actu. Unde si adstrictus voto fornicatur v. g. debet hoc exprimere. Quàmvis (ut notant Doctores) de circumstantiis, quæ jam Confessariis sunt notæ, non debeat fieri distincta mentio: nam v. g. exposita fornicatione ab eo, quem novi Sacerdotem, factis exponitur circumstantia sacrilegii. Si tamen poenitens non recordetur speciei peccati, scit tamen in genere se peccasse mortaliter, debet fateri peccatum in genere remoto vel propinquo, prout recordatur, & posteaquam in speciali meminit, debet fateri in specie.

Prædicta autem intelliguntur de speciebus & circumstantiis specificis verè differentibus in genere moris: nam physica differentia, uti est impertinens ad mo-

Quaest. 11. Qualiter integrè sit facienda quoad specie & num. 405

res; sic etiam ad confessionem: v. g. utrum occideris hominem laqueo vel ense, utrum commiseris divinationem superstitiosam per ignem vel per aquam, utrum intuleris damnum in agris vel in aliis bonis fortunæ. Unde improbabiliter Cajetanus, & Navarrus contra Tridentinum existimantur sufficere, quod explicentur species communiter notæ, non autem subtiliores & minutissimæ, quasi hæc non variant iudicium Confessarii: nam Tridentinum loquitur generaliter de omnibus circumstantiis mutantibus speciem peccati. Quæ omnes proinde variant iure merito iudicium Confessarii, quantumvis aliquæ non forent communiter notæ mediocriter doctis. Facilius tolerari possent, si loquerentur de illis, de quibus est controversia inter Doctores, adeoque de quibus non satis constat, an verè mutant speciem peccati. Est etiam hac in re frequenter attendenda conscientia penitentium, qui formaliter peccant prout apprehendunt; circumstantias autem minus notas sæpè non apprehendunt, adeoque excusantur à malitia formali ex eis oriunda. Unde autem peccata desumant suam malitiã specificam, seu quomodo inter se distinguantur specie, sive ratione objecti, sive circumstantiarum, petendum est ex dictis Parte 2. Tract. 2. disp. 3. de Bonit. & Malit. q. 8. & 9. & disp. 5. de Peccato in Communi q. 6.

Ultra species & circumstantias speciem mutantem, exprimendus est integrè, quantum moraliter fieri potest, numerus peccatorum, quoties scilicet in tali specie, cum tali circumstantia quis peccaverit; ut est certum apud omnes Doctores, & habetur ex Tridentino supra docente esse explicandam omnia & singula. Quare ordinatè confitens vel Sacerdos confitentem ordinatè interrogans, primò debet esse sollicitus de specie cuiuslibet peccati, deinde de circumstantiis singulas species mutantibus, tandemque de numero peccatorum commissorum ex singulis speciebus cum tali vel tali circumstantia. Et quidem dum scitur numerus determinatus, indubiè debet ille præcisè exprimi. Ut proinde corrigendus sit multorum abusus, qui etiam tunc cum quadam indeterminatione seu dubitatione confitentur numerum addito plus minus.

Sed quia frequenter præcisè numeri notitia est moraliter impossibilis, sufficit tunc exprimere numerum, qui creditur magis verosimilis, dicendo v. g. decies fornicatus sum, plus minusve: fit enim quod est moraliter possibile, quodque satis est ad iudicium humano modo ferendum. Nec est permittendum, quod aliqui dicunt, ut se in tuto constituent, malle excedere, quam deficere: cum confessio debeat esse fidelis & verax. Quòd si postea certò occurrat penitenti se in numero excessisse, ad nihil

tenetur: nam nihilominus confessus est omnia & singula sua peccata in numero maior? (quem bonà fide exprimendo non peccavit) inclusa. Si autem certò cognoscat se in numero defecisse, distinguunt Doctores passim. Nam si defecerit notabiliter, tenetur postea defectum supplere, exprimendo vices non satis expressas. Si autem non defecerit notabiliter, docent satis communiter, cum ad nil teneri, ut si is qui confessus est se decies plus minus fuisse fornicatum, reperiat se undecies aut duodecies id fecisse. Nam moraliter loquendo in numero incerto continetur aliquid plus vel minus, prout ille numerus fuerit magnus vel parvus. Saltem ordinariè penitens, qui taliter expressit, prout scivit, potest esse securus: cum non sit natum contingere, ut postmodum accipiat certam notitiam numeri magis determinati, qui hunc certò deprehendere non potuit ante confessionem instituto diligenti examine; sed potiùs numerus paulò fortasse maior, qui incidit, censetur velut dubius comprehendi sub numero ut supra expresso. Alioquin si certò deprehenderetur, foret difficultas pendens ab hoc, an peccatum expressum ut dubium, debeat habità certitudine exprimi ut certum; de quo quaest. 4.

Quòd si nec modo posterius explicato quidquam certi haberi potest de numero (ut frequenter contingit in rudibus raro confitentibus) debet confessarius illum colligere meliori modo quo potest ex lapsu temporis ab ultima confessione, ordinariã conditione vivendi & frequentia ordinariã in singulis diebus aut hebdomadibus. Qui etiam generaliter attendere debet, ut circa similes præsertim homines, aut graves alioquin peccatores magis sit sollicitus de seriatim confitentium penitentiã ac emendatione vitæ, quàm de materiali integritate; quæ frequentissimè in talibus est impossibilis, & consequenter non necessaria ad valorem ac fructum Sacramenti.

Denique si nec hoc modo frequentiam peccati exprimere quis possit, ut contingere possit in meretricibus per longum tempus seu per annum vel annos ad cuiuslibet libidinem prostitutis (Idem de usurariis & similibus) communior dicendi modus est, ut penitens confiteatur animi præparationem ad peccatum, & tempus, quo in eo vitæ instituto vixit: nam tali casu, nullo potiori modo potest numerum confiteri. Teneretur tamen, quantum potest, confiteri numerum peccatorum, quæ in tali genere sunt extraordinaria, v. g. cum personis Deo dicatis. Item quoties peccaverit peccato contra naturam. Sæpè etiam necessarium est, ut explicetur circumstantia loci; quæ plurimum subinde facit ad cognoscendam frequentiam peccatorum, saltem externorum. Quomodo autem peccata

Quid faciendum, si postea error deprehendatur.

24. Qualiter agendum cum rudibus raro confitentibus.

Circa quos maxima debet esse sollicitudo de seriatim penitentiã.

25. Qualiter procedendum cum meretricibus vel longo tempore in continuo velut peccato manentibus.

ca inter se numero distinguantur, petendum est ex *Tract. de Act. hum. & pecc. disp. 5. quest. 7.*

26.
An in confessionem generalem debeat confiteri integre, etiam aliis bene confessis.

Petes, an qui confitetur generaliter, debeat integre confiteri peccata praterita, aliquando legitime absoluta? Resp. negative cum communi sententia contra *V. Eloria & Ledesma*, qui oppositum affirmarunt, absque ullo apparenti fundamento. Neque enim per hoc decipitur Confessarius in materia huius iudicii: cum pro illa poenitens solum det peccata quae exprimit, non teneatur autem omnia exprimere, cum semel ea fuerit legitime confessus. Agnoscit tamen *Lugo* mendacium veniale (etsi non circa materiam Sacramenti) in eo, qui diceret se velle instituire confessionem generalem totius vitae. Verum nec hoc agnoscit *Dicasillo disp. 9. dub. 2. § 7. n. 163.* eo quod illa verba non sint intelligenda in tam exacta verificatione, sed (nisi plus addatur) intelligi tantum debeant, quod velit instituire confessionem de prateritis, quantum placuerit; aut si non sit tutus in conscientia, quantum se debere putaverit.

27.
Peccata vetera cum novis tunc involvis possunt, sed non expedit.

Dum autem fit confessio generalis, non est consultum peccata antiqua cum novis necdum confessis involvere: quamvis si fiat, confessio adhuc valeat, juxta Doctores communiter: cum peccatum, sive confessum, sive non confessum, sit in se idem & invariabile. Hoc tamen non caret difficultate. Ob quam nihilominus *Turrianus* immerito sententiam communem taxavit ut improbabilem. Quod vero objicit, peccatum semel confessum & punitum aliud iudicium & poenae taxationem exigere, quam non confessum: sicut hoc non urget poenitentem, quin extra casum confessionis generalis possit simpliciter confiteri peccatum aliquod, tacendo quod aliis sit idem confessus; dum tamen ob mutatum interea statum non accesserit circumstantia, quae mutaret speciem, v.g. pollutionem ante votum commissam faceret, si denuo committeretur, sacrilegam (tunc enim cavenda esset deceptio Confessarii, etiam in praesenti cavenda, ne scilicet peccata nova ratione mutati status specialem malitiam habentia involvantur antiquis ista malitia destitutis) sic neque urget poenitentem, ut peccatis novis pleraque aliis confessis jungens, haec ab illis discernat. Non omnia porro, quae prudenter movere possent Confessarium ad augendam vel minuendam poenitentiam, debent exprimi, v.g. doloris qualitas, peccati intentio, indulgentiarum occasio, praevia satisfactiones &c. quando nihilominus citra falsitatis admixtionem explicatur species & numerus peccatorum.

28.
An venialia v.g. mendacia cum do-

Pro fine observa, quod uti venialia non sunt necessario confitenda quoad substantiam, ita nec quoad numerum. Putat tamen *Lugo d. 9. num. 56. & d. 14. num. 142.* in tan-

tum virtute confessionis venialia remittuntur v.g. mendacia, in quantum Confessarius confuso modo percipit eorum numerum, & aliter non omnia, sed v.g. duo vel tria, aut graviora intra eandem speciem remittit. Sed haec doctrina caret fundamento, nec consonat communi praxi & existimationi, quae potius suadet sufficere, quod venialia exprimantur indefinite, ut omnia remittantur. Et ratio est: quia Sacramentum non postulat comparatione venialium distinctam notitiam multitudinis, sicut comparatione mortalium; adeoque potest vis Sacramenti se extendere ad totam, etsi tantum confusam & indefinite propositam. Sicut vis consecrationis extendit se ad totum hostiarum cumulum, etsi ignoratur, quot sint. Et sicut si Christus tantum ordinasset confessionem, generalem & indefinitam mortalium, omnia sic expressa absolventur, non cognito specialiter numero. Quare fideles & Confessarii non sunt de numero exprimendo quoad venialia solliciti. Quod autem *Lugo* dicit, dum ita exprimuntur, solum tantum tenentur Confessarius confuso modo percipit numerum; v.g. duo vel tria, aut graviora intra eandem speciem, aliunde quaeque non subsistit: nam non est major ratio, cur unum, quam aliud absolveretur, quando nullum determinatur; sicut iudicio vi indeterminate intentionis consecrandi nil consecratur.

QUESTIO II.

An Circumstantiae notabiliter aggravantes sint confitenda?

PRATER circumstantias, quae speciem peccati mutant, sive operi peccaminoso superaddunt malitiam specie morali distinctam, sunt aliae aggravantes intra eandem speciem. Et quidem aliqua ita aggravant, ut de veniali faciant mortale, v.g. parva quantitas accedens alteri parva quantitati prius ablata, facit furtum esse mortale. Has autem circumstantias exprimendas tam certum est, quam quod exprimenda sunt omnia mortalia. Et haec Nonnulli vocant aggravantes in infinitum. Quaedam est contra ita alleviant sive diminuant intra eandem speciem, ut ex mortali faciant veniale aut nullum peccatum; quas vocant diminuentes in infinitum. Et tunc tale opus non debet exprimi in confessione; aut si exprimatur (ut frequenter faciunt rudes, aut securitatis gratia etiam docti) debet quoque explicari illa circumstantia, ne Confessarius decipiatur in gravi, iudicans esse mortale quod non est: v.g. si opus aliquo mortaliter peccaminosum sit factum sine sufficienti libertate vel advertentia, aut ex justa causa excu-